

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ
माननीय न्यायाधीश श्री हरिप्रसाद फुयाल
फैसला

०७२-RB-००३५

ठूला करदाता कार्यालय, हरिहर भवन, ललितपुरको तर्फबाट ऐ. कार्यालयका प्रमुख
कर प्रशासक जगदीश रेग्मी -----१

पुनरावेदक
वादी

विरुद्ध

काठमाडौं जिल्ला, काठमाडौं महानगरपालिका वडा नं.२ गैरीधारा स्थित श्री कसमस
सिमेन्ट इण्डष्ट्रीज प्रा.लि. -----१

प्रत्यर्थी
प्रतिवादी

मुद्दा:- आयकर(आ.व.२०६३।०६४)।

सुरु तहमा फैसला गर्ने :- माननीय अध्यक्ष श्री दिपक कुमार कार्की
लेखा सदस्य श्री भोला प्रसाद खकुरेल
राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं।
फैसला मिति:- २०७०।०३।२७

राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौंको मिति २०७०।०३।२७ को फैसला उपर ठूला
करदाता कार्यालय, हरिहरभवन पुल्चोकले राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ८ बमोजिम
अनुमतीको निवेदन दिई अनुमती प्रदान भई पुनरावेदनको रोहबाट पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको
संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर यसप्रकार रहेको छः

तथ्य खण्ड

१. करदाता कसमस सिमेन्ट इण्डष्ट्रीज प्रा.लि.ले आ.व.२०६३।०६४ को लागि आयकर ऐन,
२०५८ को दफा ९९ बमोजिम कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा ९६ अनुसार

- रु.५,०१,६१,९०८।६८ नोकसानी कायम गरी ठूला करदाता कार्यालयमा मिति ०६४।९।२७ मा आय विवरण पेश गरेको रहेछ।
२. प्रस्तुत करदाताको आ.व. २०६३।०६४ को सम्बन्धमा आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम समावेश गर्नु पर्ने आय समावेश नभएको कट्टी गर्न नपाइने खर्च दावी भएको देखिएकोले सोही ऐनको दफा १०१ बमोजिम संशोधित कर निर्धारण गर्ने प्रयोजनको लागि रु.४,६४,३०,०६०।१८ नोकसानी कायम गर्नुपर्ने भएकोले सो बमोजिम गर्न नपर्ने कुनै ठोस संवुद प्रमाण भए पत्र प्राप्त भएको मितिले १५ दिनभित्र पेश गर्न आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ (६) बमोजिम करदाताका नाममा ठूला करदाता कार्यालयबाट मिति २०६८।३।१३ मा जारी गरेको संशोधित कर निर्धारणको सूचना। उक्त सूचना करदाताले मिति २०६८।३।१७ मा बुझी लिएको।
 ३. सो सूचना बमोजिम संशोधित आय कायम गर्न नमिल्ने व्यहोरा अनुरोध गर्दै बुँदागत रुपमा आफ्ना जिकिरहरु साथ करदाताले ठूला करदाता कार्यालय मा पेश गरेको मिति २०६८।३।३० को जवाफ।
 ४. प्रस्तुत करदाताको आ.व. २०६३।०६४ को लागि मिति ०६८।३।१३ मा जारी कर निर्धारणको सूचनामा उल्लेख भएको संशोधित नोकसानी रु.४,६४,३०,०६०।१८ को सट्टा नोकसानी रु.४,७१,८९,९१४।८४ कायम गरी आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ बमोजिम गर्ने भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट मिति २०६८।३।३१ मा भएको निर्णय। सो बमोजिम उक्त कार्यालयबाट करदाताको नाममा संशोधित कर निर्धारणको सूचना सोही मितिमा जारी गरेको।
 ५. उक्त निर्णय उपर चित्त नबुझाई करदाताले प्रशासकीय पुनरावलोकनको लागि आन्तरिक राजस्व विभागमा मिति ०६८।५।१३ मा दिएको निवेदन।
 ६. निवेदकको निवेदन, कार्यालयको प्रतिक्रिया तथा फाइल संलग्न कागजातका आधारमा बोनस सम्बन्धमा खर्च प्रमाणित गर्ने सबूद प्रमाण पेश हुन नआएको हुँदा जिकिर नपुग्ने, निर्व्याजी रुपमा दिएको पेशकी रकम व्यवसायिक प्रयोजनका लागि दिइएको पुष्टी हुने सबूद प्रमाण पेश हुन नआएकोले जिकिर नपुग्ने, हास खर्चको सम्बन्धमा सो खर्च कट्टी पाउने विवरण तथा प्रमाण- पेश हुन नआएको साथै मूल्य अभिवृद्धि कर लेखा र व्यवसायिक लेखामा फरक परेको

मान्य कारण उल्लेख गर्न नसकेकोले आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ को उपदफा (३) को अधिनमा रही मिति २०६८।३।३१ मा जरी गरेको संशोधित कर निर्धारण आदेश कानूनसम्मत देखिएको हुँदा निवेदकको निवेदन खारेज हुने ठहर्छ भन्ने आन्तरिक राजस्व विभागबाट मिति ०६८।११।३ मा भएको निर्णय।

७. देहायका शिर्षकमा उल्लेखित खर्च रकमहरू आयमा समावेश गर्ने र खर्च कट्टी नदिने गरी भएको ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको निर्णय तथा सोलाई सदर गर्ने गरेको आन्तरिक राजस्व विभागको मिति २०६८।११।३ को निर्णय बदर गरी पाउँ भनी करदाताको तर्फबाट राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौँमा दायर भएको पुनरावेदन पत्र।

बोनस खर्च रु.५३,६२५।-

बैंक व्याज रकम रु.३,४७,९९१।३४

हास खर्च रु.४,९४,०८२।५२

सम्पत्तितर्फ देखाएको रकम रु.४,५५,५७२।-

विगत आ.व.मा Payable तर्फ देखाएको रकम रु.१,५८७।४१

८. ठूला करदाता कार्यालयको मिति २०६८।०३।३१ को संशोधित कर निर्धारण गर्ने निर्णय र सोलाई सदर गर्ने गरेको आन्तरिक राजस्व विभागको मिति २०६८।११।०३ को निर्णयले बोनस भनी लेखेको प्रोत्साहन रकम, व्याज खर्च र सम्पत्तिको निसर्ग मानी आयमा समावेश गरिएको रकमको सम्बन्धमा गरेको निर्णय नमिलेको देखिँदा उल्टी हुने ठहर्छ। हास खर्चको हकमा पुनर्विचार गरी हेरी दिनु भनी लेखी पठाउनु। अग्रिम कर कट्टीको सम्बन्धमा शुरु कार्यालयले गरेको निर्णय मिलेको नै देखिँदा पुनरावेदकको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन भन्ने समेत बेहोराको राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौँको मिति २०७०।०३।२७ को फैसला।

९. देहाय शिर्षकहरूमा भएको खर्च छुट दिने गरी भएको राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौँको निर्णय बदर गरी ठूला करदाता कार्यालयको निर्णय सदर गरी पाउँ भनी ठूला करदाता कार्यालयको यस अदालतमा पर्न आएको निवेदन।

(क) बोनस खर्च ----- रु.५३,६२५।-

(ख) व्याज ----- रु.३,४७,९९१।३४

(ग) सम्पत्तितर्फ देखाएको रकम ----- रु.४,५५,५७२।-

(घ) हास खर्च वापतको ----- रु.४,९४,०८२।५२ रकमका सम्बन्धमा पुनर्विचार गर्नु भन्ने निर्णय।

१०. यसमा बोनस ऐन, २०३० को दफा ५ ले मुनाफा गर्ने कम्पनीलाई आर्थिक वर्षमा गरेको खुद मुनाफाको १० प्रतिशत बराबरको रकम कर्मचारीलाई बोनस वापत छुट्याउन पर्छ भन्ने उल्लेख भएको देखियो। सो व्यवस्थाले घाटामा गएको कम्पनीले बोनस वितरण गर्न पाउने अवस्था देखिँदैन। एकातिर कम्पनी घाटामा जाने अर्कोतिर बोनस वितरण गरेको भनी खर्चको दावी गर्ने गरेको कार्य आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ ले कारोबारसँग सम्बन्धित खर्च मान्न मिल्ने नभई उक्त दफा ५ र १३ तथा राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ८(घ) को गम्भिर कानूनी त्रुटी भएको देखिँदा सोही दफा ८ घ बमोजिम पुनरावेदन गर्ने अनुमति दिएको छ भन्ने यस अदालतबाट मिति २०७२।०४।१३ मा भएको आदेश।

ठहर खण्ड

११. नियमबमोजिम पेशी सूचीमा चढी पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदन सहितका मिसिलहरु अध्ययन गरियो।
१२. पुनरावेदक वादी ठूला करदाता कार्यालयका तर्फबाट उपस्थित विद्वान सह-न्यायाधिवक्ता श्री अच्युतमणी न्यौपानेले राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौंले प्रतिवादी कसमस सिमेन्टको खुद आयमा समावेश गर्ने गरेको बोनस खर्च, व्याज र सम्पत्तितर्फ देखाएको रकम खुद आयमा समावेश हुन नसकी भिन्हा हुने र हास खर्च सम्बन्धमा पुनर्विचार गर्नु भनी भएको निर्णय बदर गरी ठूला करदाता कार्यालयले खुद आयमा समावेश गर्ने गरेको निर्णय सदर गरी पाउँ भनी गर्नु भएको बहस सुनियो।
१३. त्यसैगरी प्रत्यर्थी कसमस सिमेन्ट इण्डष्ट्रिज प्रा.लि.का तर्फबाट उपस्थित विद्वान वरिष्ठ अधिवक्ता श्री महेशकुमार थापाले राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौंबाट करदाताको खुद आयमा समावेश हुन नसक्ने भनी बोनस खर्च, व्याज र सम्पत्तितर्फ देखाएको रकमलाई भिन्हा दिने गरी र हास खर्च पुनर्विचार गर्नु भनी भएको निर्णय मिलेकै देखिँदा सदर होस् भनी गर्नुभएको बहस समेत सुनियो।
१४. विद्वान कानून व्यवसायीहरुको बहस समेत सुनी राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौंले गरेको निर्णय मिले नमिलेको के रहेछ ? पुनरावेदक वादी ठूला करदाता कार्यालयको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्छ, सक्दैन ? हेरी सोही विषयमा निर्णय दिनुपर्ने देखियो।

१५. निर्णयतर्फ विचार गर्दा, प्रत्यर्थी करदाता कसमस सिमेन्ट प्रा.लि.ले आ.व.२०६३।०६४ को लागि आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९९ बमोजिम रु.५,०९,६९,९०८।६८ खुद नोक्सानी कायम गरी आय विवरण पेश गरेकोमा निजको सो विवरणमध्ये बोनस खर्च, व्याज, हास खर्च र सम्पत्तितर्फ देखाएको रकम खुद आयमा समावेश हुने गरी भएको ठूला करदाता कार्यालयको निर्णयमा आन्तरिक राजस्व विभागमा प्रशासकिय पुनरावलोकनका लागि करदाताले निवेदन दिएकोमा आन्तरिक राजस्व विभागले ठूला करदाता कार्यालयको निर्णय सदर हुने गरी भएको निर्णयमा चित्त नबुझाई करदाता कसमस सिमेन्ट प्रा.लि.ले राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौंमा पुनरावेदन गरिएकोमा राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौंले करदाता कसमस सिमेन्ट प्रा.लि. को आ.व. २०६३।०६४ को खुद आयमा समावेश गर्ने गरेको ठूला करदाता कार्यालयको निर्णय र आन्तरिक राजस्व विभागको प्रशासकीय पुनरावलोकनमा बोनस खर्च, व्याज र सम्पत्तितर्फ देखाएको रकम खुद आयमा समावेश हुन नसकी भिन्हा हुने र हास खर्च पुर्नविचार गर्नु भनी गरेको फैसला उपर ठूला करदाता कार्यालयले अनुमती पाउँ भनी निवेदन दिई अनुमती प्रदान भै पुनरावेदनको रोहमा दर्ता भई पेश हुन आएको देखियो।
१६. ठूला करदाता कार्यालय, काठमाडौंको पुनरावेदन पत्रमा मुलतः बोनस खर्च, व्याज र सम्पत्तितर्फ देखाएको रकम खुद आयबाट छुट दिने गरी र हास खर्च पुर्नविचार गर्नु भनी भएको फैसला बदर गरी ठूला करदाता कार्यालयले गरेको निर्णय र आन्तरिक राजस्व विभागले गरेको प्रशासकीय पुनरावलोकन बमोजिम नै सो शिर्षकका रकमहरु खुद आयमा समावेश गरी पाउँ भन्ने नै मुख्य दावी रहेको पाइन्छ।
१७. सर्वप्रथम बोनस रकम रु.५३,६२५।- खर्च प्रमाणित गर्ने सबुद प्रमाण पेश नभएको हुँदा सो रकम खुद आयबाट भिन्हा दिने राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौंको फैसला बदर गरी पाउँ भन्ने पुनरावेदन जिकिरका सम्बन्धमा हेर्दा आ.व. २०६३।०६४ मा करदाताले पुनरावेदक ठूला करदाता कार्यालयमा आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०९ बमोजिमको सूचनाको जवाफमा सो रकम बोनस ऐन, २०३० बमोजिमको रकम नभई यस प्रा.लि. ले मिति २०६२।११।२२ मा निर्णय गरी कर्मचारीलाई दिएको Performance Based incentive हो भनी उल्लेख गरेको र सो प्रोत्साहन भत्तालाई बोनस भनी खुद आयमा समावेश गरिनु न्यायोचित हुँदैन। आफ्ना कर्मचारीहरुको मनोबल उच्च बनाई उत्पादकत्व बढाउनका लागि आर्थिक प्रोत्साहन बापतमा भत्ता वितरण गर्न कुनै कानूनले बन्देज लगाएको पाइँदैन। बोनस

- भन्ने शब्द मात्र नहेरी सो वितरण भएको रकमको उद्देश्य पनि हेरिनुपर्ने हुन्छ। बोनस ऐन, २०३० बमोजिम कर्मचारीलाई वितरण गरिएको रकम बोनस नै हो भनी निश्चित नगरी प्रोत्साहन बापतमा दिइएको रकम भएको हुँदा सो रकम खुद आयबाट छुट पाउने भनी राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौंले गरेको निर्णय मिलेकै देखिँदा सदर हुन्छ।
१८. त्यस्तैगरी व्याज खर्च रु.३,४७,९९१।३४ निर्व्याजी रूपमा दिएको पेशकी रकम व्यवसायिक प्रयोजनका लागि दिइएको पुष्टी हुने सबुद प्रमाण पेश नभएको अवस्थामा सो पेशकीको रकमबाट प्राप्त हुने व्याज छुट दिने गरी भएको राजस्व न्यायाधिकरणको फैसला नमिलेको भन्ने पुनरावेदन जिकिरका सम्बन्धमा हेर्दा, करदाता कसमस सिमेन्टले वस्तु आपूर्तिको लागि वस्तु आपूर्ति गर्ने पक्षलाई Advance दिएको सो Advance लिने पक्षले वस्तुको आपूर्तिगरी पेशकी पनि फछ्यौट भइसकेको भन्ने निज करदाताको आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ को जवाफमा उल्लेख गरेको पाइन्छ। कुनै पनि व्यापारिक संस्थाले आफ्नो व्यापार व्यवसाय संचालनका लागि Advance दिन नमिल्ने भन्ने हुँदैन। Advance दिई सामान समेत प्राप्त गरिसकेको र Advance रकम समेत फछ्यौट भइसकेको भन्ने करदाताको वासलात विवरण तथा दफा १०१ को जवाफबाट पनि देखिएको हुँदा सो रकम छुट पाउने भनी राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौंको फैसला अन्यथा देखिन आएन। सो सम्बन्धमा पुनरावेदक ठूला करदाता कार्यालयको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्ने देखिएन।
१९. करदाताले सम्पत्तिर्तर्फ देखाएको रकम रु.४,५५,५७२।— लाई राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौंले खुद आयमा समावेश हुन नसकी छुट हुने गरी भएको निर्णय मिलेन भन्ने ठूला करदाता कार्यालय, काठमाडौंको पुनरावेदन जिकिर सम्बन्धमा हेर्दा, अस्तित्वमा नभएको करदाताको सम्पत्ति निसर्ग हुन नसक्ने र आयमा समावेश हुन सक्ने अवस्था रहँदैन। ठूला करदाता कार्यालयले करदाताले मूल्य अभिवृद्धि गरेको रकम बढी नबुझाएको भनी अस्तित्वमा नभएको सम्पत्तिलाई निसर्ग मान्न सकिने अवस्था नहुँदा काल्पनिक रूपमा आय कायम गरी कर माथि गरेको दर थोपर्ने उद्देश्यले खुद आय कायम गरेको सो रकम खुद आयमा समावेश हुन नसक्ने भनी भएको राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौंको निर्णय मिलेकै देखिन्छ।
२०. त्यसैगरी हास खर्च सम्बन्धमा राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौंले पुर्नविचार गर्नु भनी गरेको फैसला मिलेको नदेखिँदा भन्ने ठूला करदाता कार्यालयको पुनरावेदन जिकिर सम्बन्धमा हेर्दा, करदाता कसमस सिमेन्टले हास खर्च दावी गरिएको रकम दोहोरो परेको भनी पुनरावेदन गर्दा

राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौंमा जिकिर लिएको पाइन्छ। करदाताले दोहोरो परेको रकम सम्बन्धमा सो दोहोरो खर्च दावी गरिएको हो वा होइन के भएको हो हेरी पुनः निर्णय गर्नु भनी राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौंबाट निर्णय भएको पाइन्छ। एउटै शिर्षकमा करदाताबाट पेश भएको आय विवरणमा खर्च दोहोरो माग गरिएको हो, होइन भन्ने सम्बन्धमा सम्बन्धित कर कार्यालयबाट हेरी पुनः निर्णय हुन उपयुक्त र न्यायोचित नै देखिँदा सो सम्बन्धमा पुनरावेदक ठूला करदाता कार्यालयको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन सकिएन।

२१. अतः राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौंबाट ठूला करदाता कार्यालयको निर्णय र आन्तरिक राजस्व विभागको प्रशासकिय पुनरावलोकन समेत मिलेको नदेखिँदा भनी बोनस खर्च भनिएको प्रोत्साहन रकम, व्याज खर्च र सम्पत्तिको निसर्ग मानि आयमा समावेश गरेको नमिलेको हुँदा उल्टी भई सो रकम खुद आयबाट छुट दिने र हास खर्चका सम्बन्धमा पुनर्विचार गर्नु भनी भएको मिति २०७०।०३।२७ को फैसला मिलेको देखिँदा सदर हुने ठहर्छ। पुनरावेदक वादी ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरको पुनरावेदन दावी पुग्न सक्दैन। प्रस्तुत मुद्दाको दायरीको लगत कट्टा गरी यो फैसला विद्युतिय प्रणालीमा अपलोड गरी मिसिल नियमानुसार बुझाइदिनू।

न्यायाधीश

उक्त रायमा म सहमत छु।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत(उपसचिव): इन्द्रबहादुर कठायत र भेषराज भट्टराई

कम्प्युटर अपरेटर: राधिका घोरासाइने

इति सम्बत् २०७९ साल भदौ १३ गते रोज २ शुभम् ----- ।